

MÓN

Uruguai, l'esquerra que es va prendre el seu temps

L'Amèrica del Sud viu una situació política inèdita amb uns governs d'esquerra de tradició democràtica a la majoria de països. El 31 d'octubre s'hi va sumar la victòria a l'Uruguai del Frente Amplio-Nueva Mayoría, liderat per Tabaré Vázquez.

FRENTE AMPLIO

→ MARCELO PEREIRA
PERIODISTA URUGUAIÀ

El triomf del Frente Amplio (FA) uruguaià en les eleccions presidencials del 31 d'octubre pot veure's com el fruit tardà d'una tendència regional, que ha substituït a molts països als governs neoliberals dels anys 90 per altres d'esquerra o, almenys, clarament oposats als corrents que van predominar en la dècada anterior. D'altres pensen que la clau va ser el descontentament social després de la greu crisi del 2002, que va duplicar el número de pobres — avui són un milió, en una envellida població de 3,3 milions—. Però aquests relats ometen gran part de l'essencial.

Un trajecte de llarg recorregut

El FA va ser fundat el febrer de 1971, quan Lula ni tan sols no era un sindicalista important. No va néixer contra el neoliberalisme sinó en els anys de la guerra freda, i en aquells temps era molt singular una aliança que incloïa a comunistes, socialistes, demòcrates cristians, marxistes independents, militars progressistes, entusiastes de la guerrilla urbana, trosquistes, maïstes, i escindits dels partits

tradicionals — el Vermell (Colorado) i el Nacional o Blanc, que van dominar la vida política des que es va declarar la independència el 1825—.

Aquesta aliança també va ser inèdita per la seva política d'organització, amb «comitès de base» comuns per als afiliats a cada partit i per a qui s'identifiqués amb prou feines com a *frenteampelistas*. Aquests van començar ràpidament a ser majoria, atrets per l'acord en matèria de programa, pels candidats únics als càrrecs executius o simplement per l'encant d'aquesta unitat en la diversitat.

L'experiència tenia un antecedent social clau en la unificació del moviment sindical, aconseguida els anys 60 mitjançant la Convenció Nacional de Treballadors, que va alinear després d'un programa comú, i a l'escalfor d'una crisi econòmica i social instal·lada en la dècada anterior, a grans corrents que actuaven des de començaments de segle, moltes d'elles portades a través de l'Atlàntic per immigrants, des d'Itàlia i la Península Ibèrica.

En les eleccions de novembre de 1971, el FA va aconseguir alguna cosa més del 18 per cent dels vots, molt més que la suma dels sectors esquerrans en comicis anteriors.

El juny de 1973, un cop d'Estat, dins l'onada que es va orquestrar a Amèrica del Sud, el va il·legalitzar, va empresonar, va empènyer a l'exili o va assassinar els seus dirigents i militants, i va apostar per esborrar-lo de la història. Però aquella criatura que encara no complia dos anys i mig va ser capaç de sobreviure, enfortir-se en l'adversitat i convertir-se en el cor de la resistència social i política que va protagonitzar el retorn a la democràcia el 1984.

El creixement en democràcia

El FA va augmentar el seu cabal en cada elecció des dels centres industrials cap a les zones rurals, però alhora en un procés de construcció d'hegemonia cultural que s'hauria de citar en qualsevol curs sobre les idees de Gramsci, amb forta presència entre els intel·lectuals, des de mestres fins a artistes, i creixent capacitat per interpretar la idiosincràsia nacional, entendre i fer-se entendre.

Mentrestant, a més, va continuar la captació d'aliats, i el seu quilomètric nom actual Encontre Progressista-Front Ampli-Nova Majoria mostra les tres capes geològiques d'aquest procés, que va incloure ruptures, però a la fi va rearticlar a gairebé tots els que

Els partidaris del Frente Amplio celebrant l'acte final de campanya pels carrers de Montevideo.

FRENTE AMPLIO

s'havien apartat, junt amb socis polítics nous i amb la presència explícita dels exguerrillers del Moviment d'Alliberament Nacional-Tupamaros, una guerrilla urbana estel·lar en els anys 60, reciclada a l'acció legal amb grans dosis de pragmatisme, que ha estat el sector més votat.

Amb aquest bagatge, l'esquerra uruguiana va sortejar la crisi del «socialisme real». De fet, la seva primera victòria electoral, en conquerir l'alcaldia de la capital amb la candidatura del metge socialista Tabaré Vázquez, va ocórrer el novembre de 1989. Va sortir airosa de la travessia del de-

sert en els anys 90, dels Melenem, els Collor de Mello i els Fujimori; es va ajornar sense perdre la brúixola i va canviar els seus dirigents fundadors. Tots els de primera línia van morir abans de la victòria, incloent-hi, el 31 de juliol d'enguany, al general Liber Seregni, candidat a la presidència el 1971 i el 1989, pres emblemàtic durant la dictadura i punt de referència polític i ètic per a centenars de milers de *frenteampelistas*.

La majoria dels principals dirigents actuals del *frenteampalismo*, començant per l'ara president electe Vázquez, eren desconeguts el 1971.

El creixement sostingut del FA va dibuixar en les eleccions de 1994 un mapa polític gairebé en terços, amb suports similars per al Partit Vermell, el Partit Nacional i la coalició d'esquerra. Poc després, vermells i blancs van impulsar una reforma constitucional que va instal·lar la segona volta per a l'elecció presidencial, tret que algun partit aconseguís més del 50 per cent dels vots. Aquesta tanca tan alta és la que va saltar Vázquez el 31 d'octubre, quan va aconseguir la presidència i majoria parlamentària absoluta. Abans s'havia enfilat a les espatlles de tres generacions.

BRASIL

Fundador del Partido dos Trabalhadores (PT) de Brasil.
Coordinador del projecte «Software Livre Brasil»

ENTREVISTA

Marcelo Elia Branco, *assessor del govern del Brasil*

«El programari lliure és l'opció de futur per al nostre poble»

→ MARC PUIGDOMÈNECH

Per què el programari lliure?

D'entrada, el programari ha de tenir com a objectiu estar al servei de les persones, i no a la inversa. Estem vivint un període de Revolució Digital, diferent a la Industrial, que es caracteritza perquè el seu principal capital és el coneixement. I si utilitzem programes propietaris, estem dificultant l'accés al coneixement a la població del nostre país. Ens estem negant a nosaltres mateixos a desenvolupar tecnologia digital, de manera que

ens limitem a usar-ne una de procedent d'Amèrica del Nord. Si utilitzem el software lliure, en canvi, no només som usuaris, sinó també creadors de la nostra pròpia tecnologia, i amb tots els avantatges que representa. Per això, en el meu cas particular el software lliure és una actitud política: no puc col·laborar amb un programari destinat a la dominació de l'home per part del software; perquè sempre ha de ser al revés.

A nivell nacional, quant us costen les llicències del software propietari que pagueu actualment?

Al Brasil, només un 8,6% de la població té accés a les tecnologies de la informació; i d'aquests, el 53% han obtingut el software de forma il·legal. Per tant, el veritable mercat informàtic és del 4% de la població. Doncs, per mantenir aquest escàs 4% informatitzat, cada any enviem 1.200 milions de dòlars en llicències a l'estranger, una xifra que representa més del doble del pressupost anual del Ministeri de Tecnologia brasiler.

Doncs incrementar el percentatge de població connectada ha de ser difícil, amb aquestes xifres...

Augmentar el nombre d'ordinadors amb software propietari, des d'un punt de vista macroeconòmic, és simplement impossible. Per això, el software lliure és l'opció de futur per al nostre poble, tant des d'un punt de vista econòmic com social. Però hi ha una altra raó igual d'important: la gestió del propi coneixement. No podem disseminar una tecnologia en el nostre país sense que nosaltres en tinguem un coneixement complet, des del seu codi a tot el seu funcionament. La inclusió digital amb software propietari és una fal·làcia, no és possible.

La línia a seguir està molt clara i, vist així, és aplicable a qualsevol país. Però no tot hom manté aquest punt de vista.

Si durant el segle passat, la principal lluita a nivell mundial era pels mitjans de producció, avui en dia la lluita se centra en el dret al coneixement. Per un costat, tenim les megacorporacions, que defensen un major rigor amb les lleis de propietat intel·lectual, i una penalització dels que volen compartir el coneixement a través de la xarxa. I per altre costat, tenim la societat civil, amb el suport del govern bra-

siler, que entenen que la millor forma per innovar és compartir el coneixement, socialitzar-lo. Tota evolució social sempre ha tingut lloc gràcies a compartir coneixement. Volem que Internet contribueixi a la qualitat de vida de la gent, a la salut, i al benestar. Ja estem d'acord que es guanyin diners amb la tecnologia, però amb un model no concentrador, sinó a l'abast de tota la societat i de tots els pobles. No anem contra cap empresa, sinó a favor de tot el poble brasiler, de les possibilitats de desenvolupament de la nostra nació.